

Lovforslag nr. L 52. Fremsat den 31. oktober 2008 af ministeren for sundhed og forebyggelse (Jakob Axel Nielsen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om sundhedsvæsenet i Grønland

(Overførelse af sagsområdet anvendelse af tvang i psykiatrien til Grønlands hjemmestyre)

§ 1

I lov nr. 369 af 6. juni 1991 om sundhedsvæsenet i Grønland, som ændret ved lov nr. 297 af 27. april 2005, foretages følgende ændring:

1. I § 1 indsættes som 2. pkt.:

»Grønlands hjemmestyre kan herunder fastsætte regler om anvendelse af tvang i psykiatrien, bortset fra anbringelse af ekstraordinært far-

lige personer og patienter indlagt i henhold til strafferetlig afgørelse.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2009.

Stk. 2. Lov nr. 118 af 13. april 1938 om sindsyge personers hospitalsophold forbliver i kraft for Grønland, indtil den ændres eller ophæves af regler, der udstedes af Grønlands hjemmestyre.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Baggrund

Formålet med lovforslaget er at skabe det retlige grundlag for, at Grønlands hjemmestyre ved landstingsforordning kan fastsætte regler om "tvang i psykiatrien", dvs. tvang der udøves som led i behandling af patienter med psykiatriske lidelser, samt administrere området. Når dette er sket, kan hjemmestyret fastsætte regler for og administrere hele det psykiatriske område.

Ved lov nr. 369 af 6. juni 1991 om sundhedsvæsenet i Grønland, der trådte i kraft den 1. januar 1992, overførtes sundhedsvæsenet i Grønland, herunder den regelfastsættende myndighed på området, til Grønlands hjemmestyre. Lovens behandling i folketinget fremgår af FT 1990-91: 4378, 4682, 5271; 5486, A 4187, B 467, C 407. I det følgende benævnes denne lov »overførelsesloven«.

Efter overførelseslovens § 1 kan Grønlands hjemmestyre ved landstingsforordning fastsætte regler om sundhedsvæsenet og sundhedsforholdene i Grønland.

Det fremgår af bemærkningerne til overførelsesloven, at overførelse af den regelfastsættende kompetence til hjemmestyret omfatter »ikke alene regler om omfanget af sundhedsvæsenets opgaver og ydelser, men også regler, der regulerer sundhedsforholdene. Bemyndigelsen omfatter hele det område, der ved lovens ikrafttræden henhører under sundhedsministerens ressort. Udenfor falder sagsområder, der henhører under andre ministerområder.«

Justitsministeriet var på lovens ikrafttrædelsestidspunkt, 1. januar 1992, ressortministerium for lovgivningen om anvendelse af tvang i psykiatrien, dvs. lov om sindssyge personers hospitalsophold (nr. 118 af 13. april 1938). Det følger af det ovenfor anførte, at denne lovgivning derfor ikke er omfattet af overførelsesloven.

Pr. 1. juli 1998 er lovgivningen om tvang i psykiatrien overført fra Justitsministeriet til Sundhedsministeriet (nu: Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse). Dette gælder dog ikke sager om anbringelse af ekstra-

ordinært farlige personer og sager om patienter indlagt i henhold til strafferetlig afgørelse, jf. §§ 40-42 i lov om anvendelse af tvang i psykiatrien. Herved er tilkendegivet en ændring i opfattelsen, hvorefter anvendelse af tvang i psykiatrien nu opfattes som en integreret del af sundhedsvæsenet, og ikke som et særligt retssikkerhedsspørgsmål. Overførelsen fra Justitsministeriet til Sundhedsministeriet medfører ikke, at denne lovgivning er omfattet af overførelsesloven, da denne – som anført i bemærkningerne ovenfor – bygger på et »øjebliksbillede« af ressortforholdene pr. 1. januar 1992.

Det kræver således en ændring af overførelsesloven, hvis Grønlands hjemmestyre inden for denne lovs rammer ved landstingsforordning skal kunne fastsætte regler om tvang i psykiatrien, samt administrere området.

2. Forholdet til lov om Grønlands hjemmestyre

Overførelsesloven er gennemført med hjemmel i § 5 i lov nr. 577 af 29. november 1978 om Grønlands hjemmestyre ("hjemmestyreloven"). Efter denne bestemmelse kan rigsmyndighederne efter forhandling med hjemmestyret bemyndige hjemmestyret til at overtage den regelfastsættende myndighed for samt administration af et sagsområde, der er nævnt i bilaget til loven. I bilaget er bl.a. nævnt "sundhedsvæsen". Tilskud til således overtagne sagsområder fastsættes ved lov.

Anvendelse af tvang i psykiatrien opfattedes ikke på tidspunktet for hjemmestyrelovens vedtagelse som en del af sundhedsvæsenet. Indtil den 1. juli 1998 henhørte sagsområdet under Justitsministeriet som et retssikkerhedsspørgsmål, jf. ovenfor. I dag opfattes anvendelse af tvang i psykiatrien som et integreret led i behandlingen af psykiske lidelser, og dermed som en del af sundhedsvæsenet.

Da anvendelse af tvang i psykiatrien således ikke kan henføres til begrebet »sundhedsvæsen« i hjemmestyrelovens forstand, må overførelsen af den regelfastsættende myndighed for og administration af området hjemles i § 7 i hjemmestyreloven, hvorefter rigsmyn-

dighederne efter forhandling og med tilslutning fra hjemmestyret ved lov kan bestemme, at sagsområder, der ikke er nævnt i bilaget, overgår til hjemmestyret efter reglerne i § 5.

Der er enighed mellem regeringen og Grønlands hjemmestyre om, at sagsområdet anvendelse af tvang i psykiatrien skal overføres til hjemmestyret, idet dog sager om anbringelse af ekstraordinært farlige personer og sager om patienter indlagt i henhold til straffetilig afgørelse, jf. §§ 40-42 i lov om anvendelse af tvang i psykiatrien, fortsat skal varetages af Justitsministeriet. Regeringen og Grønlands hjemmestyre har herved lagt vægt på, at alle aspekter af psykiatrisk behandling af patienter i Grønland undergives hjemmestyrets regelfastsættende kompetence og administration – helt på linie med det øvrige sundhedsvæsen.

Grønlands hjemmestyre kan ikke i medfør af hjemmestyreloven overtage sagsområdet »retspleje«. Tvang i psykiatrien omhandler retssikkerhed i forbindelse med tvang, der udøves som led i behandling af patienter med psykiske lidelser. Dette falder uden for begrebet retspleje. Hjemmestyreloven hindrer således ikke, at den regelfastsættende kompetence for og administration af tvang i psykiatrien overføres til hjemmestyret, som foreslået i lovforslaget.

3. Grønlands hjemmestyres indstilling til lovforslaget

I forbindelse med de seneste ændringer i lovgivningen om tvang i psykiatrien, der blev gennemført i folketingsåret 2005/2006, og resulterede i lov nr. 534 af 8. juni 2006 om ændring af lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien og retsplejeloven, tilkendegav Grønlands hjemmestyre, at man ønskede en gennemgribende modernisering af den tilsvarende lovgivning i Grønland og at den regelfastsættende kompetence for og administration af sagsområdet anvendelse af tvang i psykiatrien i Grønland burde overføres til hjemmestyret i lighed med den overførelse, der pr. 1. januar 1992 er sket af det øvrige sundhedsvæsen.

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse har i forbindelse med drøftelserne om en overførelse af sagsområdet tilbudt – når kompetence og administration er overført – at bistå hjemmestyret med faglig og teknisk rådgivning på området, når hjemmestyret skal udarbejde en landstingsforordning om anvendelse af tvang i psykiatrien.

Lovforslaget er forelagt Grønlands hjemmestyre. Et flertal i Landstinget forventes inden lovforslagets vedtagelse i Folketinget at have tilsluttet sig, at forslaget fremmes.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for staten og hjemmestyret

Grønlands hjemmestyre agter, når den regelfastsættende kompetence og administrationen er overført, at indføre en moderniseret psykiatrilovgivning, der tager udgangspunkt i den lovgivning, der gælder i Danmark. Indførelsen af sådanne regler, dvs. hjemmestyrets benyttelse af den regelfastsættende kompetence, vil medføre visse merudgifter for det grønlandske sundhedsvæsen.

Der er mellem regeringen og Grønlands hjemmestyre enighed om, at hjemmestyret i forbindelse med overførelsen af området skal kompenseres for disse merudgifter.

Merudgifterne vedrører udgifter til uddannelse og vederlæggelse af patientrådgivere samt oprettelse og drift af et klagesystem. Disse udgifter kan samlet skønsmæssigt anslås til 200.000 kr. om året. Beløbet vil blive overført til det grønlandske bloktilskud. Merudgifterne afholdes inden for Ministeriet for Sundhed og Forebyggelses finanslovsramme.

Administrativt indebærer lovforslaget, når en landstingsforordning er udarbejdet og skal gennemføres, at Grønlands hjemmestyre skal uddanne ca. 40 personer til patientrådgivere, samt administrere disses forhold, bl.a. ved at udbetale vederlag. Endvidere skal der etableres et klagesystem.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer

Lovforslaget har som nævnt været forelagt Grønlands hjemmestyre med henblik på, at Landstinget kan tilslutte sig forslaget inden dets 3. behandling i Folketinget.

10. Sammenfattende vurdering

Vurdering af konsekvenserne af lovforslaget

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Fra Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse overføres 200.000 kr. årligt til det grønlandske bloktilskud
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Det foreslås, at der i overførelseslovens § 1 indføres et 2. pkt., hvorved Grønlands hjemmestyre får adgang til at fastsætte regler om anvendelse af tvang i psykiatrien, bortset fra anbringelse af ekstraordinært farlige personer og patienter indlagt i henhold til strafferetlig afgørelse. Herved opnås, at alle aspekter af psykiatrisk behandling af patienter er undergivet hjemmestyrets regelfastsættende kompetence og administrati-on – helt på linie med det øvrige sundhedsvæsen.

Sager om anbringelse af ekstraordinært farlige personer og sager om patienter indlagt i henhold til straf-

feretlig afgørelse, jf. §§ 40-42 i lov om anvendelse af tvang i psykiatrien, skal dog fortsat varetages af Justitsministeriet.

Til § 2

Loven foreslås at træde i kraft den 1. januar 2009.

Det er nødvendigt, at den gældende lovgivning på området opretholdes indtil Grønlands hjemmestyre har fastsat regler på området. Derfor bestemmer stk. 2, at den hidtidige lovgivning forbliver i kraft for Grønland, indtil den ophæves af regler, som Grønlands hjemmestyre udsteder til afløsning af lov nr. 118 af 13. april 1938 om sindssyge personers hospitalsophold.

Bilag 1**Lovforslaget sammenholdt med gældende lov***Gældende formulering**Lovforslaget***§ 1**

I lov nr. 369 af 6. juni 1991 om sundhedsvæsenet i Grønland, som ændret ved lov nr. 297 af 27. april 2005, foretages følgende ændring:

§ 1. Grønlands hjemmestyre kan ved landstingsforordning fastsætte regler om sundhedsvæsenet og sundhedsforholdene i Grønland.

1. I § 1 indsættes som 2. *pkt.*:

»Grønlands hjemmestyre kan herunder fastsætte regler om anvendelse af tvang i psykiatrien, bortset fra anbringelse af ekstraordinært farlige personer og patienter indlagt i henhold til strafferetlig afgørelse.«

Til lovforslag nr. L 52. Skriftlig fremsættelse (31. oktober 2008)

Ministeren for sundhed og forebyggelse (Jakob Axel Nielsen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om sundhedsvæsenet i Grønland (Overførelse af sagsområdet anvendelse af tvang i psykiatrien til Grønlands hjemmestyre).

(Lovforslag nr. L 52).

Formålet med lovforslaget er at skabe det retlige grundlag for, at Grønlands hjemmestyre ved landstingsforordning kan fastsætte regler om "tvang i psykiatrien", dvs. tvang der udøves som led i behandling af patienter med psykiatriske lidelser, samt administrere området. Når dette er sket, kan hjemmestyret fastsætte regler om og administrere hele det psykiatriske område, bortset fra anbringelse af ekstraordinært farlige personer og patienter indlagt i henhold til strafferetlig afgørelse, hvor Justitsministeriet forbliver kompetent myndighed.

Ved lov nr. 369 af 6. juni 1991 om sundhedsvæsenet i Grønland, der trådte i kraft den 1. januar 1992, overførtes sundhedsvæsenet i Grønland, herunder den regelfastsættende myndighed på området, til Grønlands hjemmestyre. Da denne lov ikke omfatter anvendelse af tvang i psykiatrien, er det nødvendigt at ændre loven, således at det bliver muligt for Grønlands hjemmestyre at fastsætte regler om og administrere anvendelse af tvang i psykiatrien, og hermed give mulighed for, at hjemmestyret kan skabe sammenhængende regler og administration på det psykiatriske område.

Forslaget er forelagt de grønlandske myndigheder. Et flertal i Landstinget forventes inden lovforslagets vedtagelse i Folketinget at have tilsluttet sig, at forslaget fremmes.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslagets bemærkninger, tillader jeg mig at anbefale forslaget til Tingets velvillige behandling.